

Aloitteen tekijä	Mia Puolimatka (PS)
Päivämäärä	27.1.2025
Otsikko	YHDENVERTAINEN OIKEUS SIVISTYKSEEN JA KULTTUURIIN - Halssilan, Huhtasuon, Lohikosken, Säynätsalon ja Vesangan kirjastot muutettava itsepalvelukirjastoiksi 2025-2026

Asia

Me allekirjoittaneet esitämme, että **Halssilan, Huhtasuon, Lohikosken, Säynätsalon ja Vesangan kirjastot muutetaan itsepalvelukirjastoiksi**, jotka ovat kirjastokortin haltijoille auki seitsemän päivää viikossa klo 8.00 – 21.00.

Tällä tavalla kirjastojen käyttöastetta voidaan pitkällä tähtäimellä nostaa ilman että käyttökustannukset nousevat ja jopa niin, että käyttökustannukset laskevat, koska kirjastojen henkilökustannuksia voidaan vähentää.

Vesangan ja Lohikosken kirjastot ovat tällä hetkellä auki ainoastaan kolmena päivänä viikossa, joten niiden muuttaminen itsepalvelukirjastoksi olisi ensimmäisen vaiheen investointi. Halssilan, Huhtasuon ja Säynätsalon kirjastot ovat tällä hetkellä auki viitenä päivänä viikossa, ja niiden muuttaminen itsepalvelukirjastoiksi mahdollistaisi sen, että asukkaat voisivat käyttää kirjastopalveluja myös viikonloppuina ja lomien aikoina.

Tilanne on nyt alueellisesti epätasa-arvoinen, koska muilla alueilla pääkirjastoa lukuun ottamatta kirjastot ovat itsepalvelukirjastoja, jotka mahdollistavat asukkaille kirjastopalvelujen käytön seitsemänä päivänä viikossa.

Eryteisesti lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että pääsy kirjastoihin voitaisiin helpottaa. Eryteisesti viikonloppuisin kirjastokäynti olisi perheille yksi mielekäs vaihtoehto, jonka avulla voidaan edistää lukuharrastusta, demokratiaa ja aktiivista kansalaisuutta lasten ja nuorten parissa.

Kirjastot edistävät yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa jyväskyläläisten keskuudessa. Vuonna 2017 voimaan tulleen uuden kirjastolain tehtävänä on demokratian, tasa-arvon ja sananvapauden edistäminen. Lain mukaan kunta voi järjestää kirjasto- ja tietopalvelut itse, osittain tai kokonaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai muilla tavoin. Kirjasto on kunnalle edullinen palvelu ja vie kunnan budjetista vain noin 1%. Uusi laki mahdollistaa kirjastojen edelleen kehittämisen. Jyväskylän kaupunginkirjastossa on mm. käynnistetty 2024 aluehallintoviraston (AVI) tukema kirjastotarjotinhanke. Sen eräänä perusteluna toimii kyseinen uudistunut kirjastolaki, joka laajentaa kirjastojen perinteisiä tehtäviä. Perinteisten tehtävien, kuten lukemiskulttuurin ja monipuolisen lukutaidon edistämisen ohella kirjastojen tulee tukea **demokratiaa ja aktiivista kansalaisuutta**. Näin ollen AVI:n tukemalta kirjastotarjottimelta löytyy kirjavinkkien lisäksi monilukutaitoa ja demokratiakasvatusta tukevia tehtäviä. Kirjastolaki velvoittaa kirjastoja edistämään väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin. Koulujen opetus suunnitelmalla samanaikaisesti tukeva kirjastotarjotin tarjoaa jyväskyläläisille koululaisille mahdollisuuden yhdenvertaiseen elämään. Kirjastojen ja koulujen välisen yhteistyön tiivistäminen ei kuitenkaan saa unohtaa alueellista tasa-arvoa, sillä aikuiset ja lapset käyttävät kirjastoa myös koulun ulkopuolella. Kirjastojen laajennettuun käyttöön suunnitellut itsepalvelukirjastot puoltavatkin

yhdenvertaisuuden toteutumista tasavertaisesti jyvaskyläläisten elämässä. Tällä hetkellä kaikkia jyvaskyläläisiä kirjastoja ei ole vielä laajennettu itsepalvelukirjastoiksi, joten alueellinen tasa-arvo ei toteudu Jyväskylässä, mikä samalla rajoittaa yhdenvertaisuuden oikeudenmukaista toteutumista. Esimerkiksi Tampere, joka on valtakunnallisen kirjastoverkon eräs merkittävä keskuspieni, päivittää nettisivuillaan "Uusin -merkinnällään" jatkuvasti tietoja kirjastojensa muuttumisesta itsepalvelukirjastoiksi. Tämä on päämäärä ja tähän pyritään.

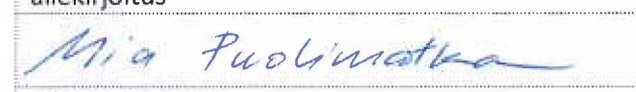

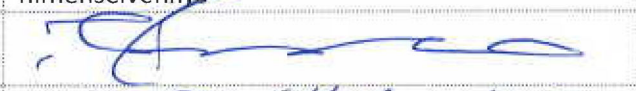

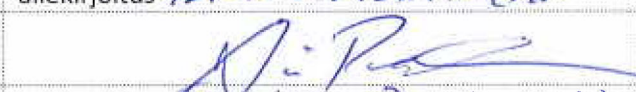
Jyväskylän ei pidä jäädä katselemaan uudistuvan kirjastoverkon takavalvoja. Isompien kaupunkien, kuten Helsingin, Espoon, Oulun ja Kuopion ohella Tampere saa valtakunnallisesti merkittävää rahoitusta kirjastoverkkojen rakentamiseen, sillä merkittävänä kirjastoverkon keskushaaran se toimii mm. erilaisten koulutusten järjestäjänä myös jyvaskyläläisille työntekijöille Jyväskylän samalla jäädessä varjoon merkittävästi pienempien hankerahojen hakijana ja vastaanottajana.

Kirjastojen tavoitteena niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti on laajentua perinteisistä kirjastoista yhä avoimemmiksi kansalaisten kohtaamispaikoiksi, eräänlaisiksi "antiikin toreiksi" ja sivistyksellistä hyvinvointia edistäviksi "olohuoneiksi", joissa voidaan keskustella, väitellä ja pohtia asioita yhdessä. Itsepalvelukirjastot toimivat tänä päivänä kansalaisten kohtaamispaikkoina, joissa perheet viettävät yhteistä lukuaikaa, lukiolaiset ja opiskelijat tekevät rauhassa tehtäviään, lapset ja nuoret lukevat kirjoja, kuuntelevat kirjoja ja musiikkia sekä hyödyntävät tiloja monipuolisesti sillä aikaa kun vanhemmat käyvät vaikkapa ruokaostoksilla. Itsepalvelukirjastoissa henkilökuntakaan "ei ole häiriköimässä asiakkaita", kuten eräs kirjastotyöntekijä asiaa kuvaa asiakkaan edun näkökulmasta. Itsepalvelukirjastoissa voi käyttää lainauspalvelujen lisäksi myös muita palveluja, kuten tulostepalveluja ja tietotekniikkaa. Tämän lisäksi kirjastoissa on paljon järjestötoimintaa, kuten esimerkiksi Marttojen toimintaa, Palokassa vaikkapa aktiivinen Palokka-seura ja Palokkapäivät hyödyntävät kirjastoja kohtaamispaikkoinaan. Siksikin kirjastojen käyttöasteen lisääminen itsepalvelukirjastoiksi parantaa tarjolla olevia mahdollisuuksia yhdenvertaiseen sivistykseen ja hyvinvointiin juurikin yhä parempien palvelujen muodossa jokaiselle jyvaskyläläiselle. Uudistunut kirjastolaki suojelee sivistystä ja demokraattista hyvinvointia sirpaleisen digimaailman keskellä.

Allekirjoitukset ja nimenselvennykset (kirjoita molemmat eri riville)

allekirjoitus	allekirjoitus
	KARI KOSKINEN
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
SONJA KARPPINEN	
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
OSKARI RANTA	Tapro Puolimatka
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
LIISA KUSA RIVEN	ESSI KANTANEN
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
JAAANA HAKANEN	Jyri Ylönen
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
Päivi Korpiavaara	Markku Lahti
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
Ari Laitinen	MIIKA NOUSIAINEN
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus	allekirjoitus
nimenselvennys	nimenselvennys

allekirjoitus	allekirjoitus
nimenselvennys	nimenselvennys
allekirjoitus KAISA GAREGUN	allekirjoitus Tarmo Kanerva
nimenselvennys MIKKO RÄTTY	nimenselvennys JONI PARKKONEN

Taru MSW
